

هۆنیه تی و تنه وهی ده قه ئه ده بی یه کوردی یه کان

● مولود حمد نبی خلیفانی ●

یاریده ده ری ماموستا

به شی زمانی کوردی - کولنجی

په روه دهی یه کهم - زانگوی

به خدا

ده قه ئه ده بی یه کان

ده قه ئه ده بی یه کانیش، چونکه پر له نرخ و به های بهرزو
تاقیکردنه وهی پاک و بیگه ردو سوود به خش و ده وله مه ندی
مروفایه تی، ئه وتوی خیر و پاکانه له ده روون و ویزدانی قوتاباندا
ده پروینن و ههستی راستگویی و دلسوزانهی نه ته وایه تی و
نیشتمانه روه ریتی له دل و میشکیاندا به هیز ده کهن و به رده وام
په ره یان پی ده ده ن.

ئه ده بی باشیش کاری قوول ده کاته سه رده روونی خوینه رو
ده روونناسانیش، ئه م رهنگه ی به ره مه می مروفایه تی یان به
گه وره ترین و به هیزترین سولتانی سه ردل و ده روون و ویزدان و
میشکدا داناوه. (النویهی : ل ۲۳).

له لای ئیمه دا، تاکو ئیستا ئامانجه کانی فیرکردن و تنه وهی
بابه تی ئه ده بی کوردی، به هه موولقه کانیه وه، دانه نراون . . .

ده قی ئه ده بی، ئه و پارچه ئه ده بی یه یه له که له پوروی
ئه ده بی یه وه، کون یان نوی، هه لده بیزیریت و، تام و چیژیکی
هونه ری و تاییه تی تیدا به، بیریکی ته و او و سه ره له بهر، یان چه ند
بیریکی تیکبه ستراوه، ده گرته خو یه وه، بو قوتابیانیش سه رجاوه ی
چیژی ئه ده بی و هه لینجانی ئه حکامی ئه ده بی یه .

وانه کانی ده قه ئه ده بی یه کانیش، جزه ها ئامانج و مه به ست
وه دی ده هینن، به تاییه تی له پاککردنه وه و بیگه ردکردنی ده روون و
دروستکردنی که سایه تی و ئاراسته کردنی ره وشت و ره فتاری
مروفایه تی، به شیوه یه کی گشتی .

لهمانیش) ئامانجه كانى وتنهوى دهقه ئهدهبىيه كان . بهلام ، به شىوهبىهكى گشتى ، دهتوانين ئهم مهبهست وئامانجهانى خوارهوه بخهپنه روو كه رهنگه بشين بگريين به مهبهست وئامانجه كانى وتنهوى دهقه ئهدهبى به كوردى به كان و به گويزه (پلهى خوئندن) - يش ههلبىز يرين و بزار بگريين و ، هى تريس بخريته سهريان :

۱ - قوتابى له دهبرينى ئهدهبى بگات و تىكه لاوى بيت و ، فيكرو ههسته كانى ناو دهبرينه كه ، تيدا رهنگه بدهنهوه .
۲ - پهره به تواناي راست و رهوان دهبرينى قوتابى بدات و ، سامانى زمانهوانى و تواناي ئهدهبى دهوله مهندو فراوانتر بگات .
۳ - وا له قوتابى بگات چيز له وينه هونه ريه كان و مانا به نرخ و به هاكان و دهبرين و شىوازه به رزه كانى ناو دهقه ئهدهبىيه كه وهر بگريئ . (وهزارهتى پهروه ده : ل ۱۵) .

۴ - ميشكى قوتابى به له بهر كردن و بيرهاته وه و بوچوون و ئه نديشهى فراوان و ههلبىنجان و ههلسه نگاندن رابهينيت .
۵ - دهروون و ويژدانى قوتابى به مانا به رزه كان و رهوش و بهها جوانه كانى ناو دهقه ئهدهبى به كان تير و تهسل بگات . (العزاوي : ل ۷) .

۶ - پهره به تواناي قوتابى بدات له رووى شىكردنه وه و ههلسه نگاندى دهقه ئهدهبىيه كانه وه . (ابراهيم : ل ۲۳۵)
۷ - وا له قوتابى بگات ، ئهدهبى لاخوش بيت و ، بهرده وام به پهروشى پتر خوئندن وه و زياتر له بهر كردنى بيت . (الرحيم : ل ۶۵) .

ههلبىزاردنى دهقه ئهدهبى به كان

_____ :

بوئوهوى وانهى دهقه ئهدهبى به كان ، ئامانجه كانى باسگران وهدى بهينيت دهبيت دهقى باش ههلبىز يرين و ، له ههلبىزاردنيشيدا ، ئهم بنچينه بنه رتانهى خواره وه رهچاو بگريين :

۱ . دهقى ههلبىز يراو ، دهبيت له ئاستى مستهواى قوتابى بيت . هه ر ده قيكيش ، قوتابى به زورتى بگات و نهشى ناوه روو كه كهى باش شىبكاته وه ، بوئى نه كرتى ئه نجامه گشتيه كان راست ههلبهينجيت ، ئه وه سوود بهخش نابيت . (زريق : ل ۱۶۵) .

۲ . دهبيت دهقه كه به بوئيه كهى نيشتمانى يان نه ته وايه تى يان كومه لايه تى ، به سترابته وه . ئهم تىكبه ستنه وهش سوودى زوره ، له مانه :

أ . به قوتابى راده گه به نيت كه ئه ده ب په يوه ندى پته و به هيزى به ژيان وه هه يه و ئاونهى رووداوه كانيه تى و وينهى ده ورو به رى

ده كيشيت .

ب . وتنه وه و باسكردنى دهقه كه له كاتى داهاتنى بوئيه دانانى ، وا له قوتابى ده كات به پهروشى زانينى رووداوه كانى بيت و خوئى له ناو رووداوه كانى دهقه كه دا ده بينته وه و تىكه لاويان ده بيت .
ئهمانه يش ، پتر قوتابى هان ده دن و زياتر پالى پتوه ده نين ، خيرا فيرى بيت و باش تى بگات و چاك ناوه روو كه كهى و بيره سه ره كيه بنه پته كانى شىبكاته وه و ههلبان بسه نكشيت و له ژيانى روژانه شى دا سووديان لى وهر بگريئ .

۳ . تاده كريت دهقى وا ههلبىز يرين ، شىوازه و دهبرينه كهى ئاسان بن و ، مانا كهى روون بيت و ، جوان وينهى رووداوه كانى گرتيت
۴ . با دهقه كه نه ئه وه نده دريژ بيت قوتابى لى وهر بيت ، نه ئه وه ندهش كورت بيت بيره سه ره كيه كان به دهسته وه نه دات و قوتابى چيز و سوودى لى وهر نه گريئ . (شريف : ل ۱۴) .

۵ . چهنده كريت ، با دهقه ههلبىز يراوه كه هه مه جور و زور مهبهست بيت .

۶ . با دهقه كان ته نانه ت به هونه ره كانى شيعره وه به نده نه بن ، با هونه ره كانى په خشانيشان تيدابن .

۷ . دهقى ههلبىز يراو له و جورانه بيت پهره به ته قل بدات ، رادهى شاره زايى قوتابى زياد بگات و ، دل و ويژدانى قوتابى پر بگات له سوو وه مستى به نرخ و مروفانه ، گيانى ئازايه تى و هيز و به جهرگى و پالنه وانيتى گه ل و نه ته وه كهى و تىكراى مروفايه تى ، پيژينته ناو دهروون و ميشكى قوتابى .

۸ . ئه گه ر جار به جار يش ، به پنى پيوست ، ئه وه هاته گوپى كه دوو پارچه له هه مان بابته ههلبىز يرين ، بوئوهوى ده رفه تى به راورد كردن بو قوتابى باو بگريئ و پهره به تواناي قوتابى بدرت له رووى ههلسه نگاندى بابته كه وه ، ئه وه ره قه يدى ناكات .

رووكارى نوئى له خوئندنى دهقه كاندا

_____ :

پيشان ، گرينگى پيوست به خوئندنى دهقى ئهدهبى نه ده دارا . . . ئيستاش له لايه ن ئه و ماموستايانهى تواناي راست و باش وتنهوى دهقه ئهدهبى به كانيان نى يه ، ههست به سووده كانى ناكه ن ، هه روايه .

دهقى ئهدهبى زور وشك ده خرايه روو ، سووك و ساكار و خيرا ش مانا كهى شى ده كرايه وه و گرينگى به تىكرا رووداوه هه لوئسته وردو درشته كانى ناو دهقه كه نه ده دارا . . . وهك په راويزيش ، سه رى

هه‌لسه‌نگاندنی وه‌له‌نجانی ئه‌حکام و ئه‌نجامه‌گشتیه‌کانی ده‌کراو، هیچ‌جۆره‌په‌یه‌ئێندیکیش نه‌بووله‌نیوان ده‌قه‌که‌بو‌ئیه‌ی دانانی، ئه‌و رووداوانه‌ی پالیان به‌ئهدیب ناوه‌بیه‌ئێته‌وه‌یان بینه‌وسیت.

قوتابیش، ته‌نیا ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر بوو، ده‌قه‌که‌له‌به‌ر بکات و له‌پیش ماموستا دووباره‌ی بکاته‌وه. (الجیوری: ل ١٤).

له‌وانه‌کانی میژ ووی ئه‌ده‌بیشدا، ده‌ق پاشکۆی ده‌خراوته‌نیا گرینگی به‌رووداووراستیه‌میژ وویه‌کان ده‌دا که به‌ند بوون به‌سروشتی سه‌رده‌م و، ژبانی ئه‌دیب ورواله‌ته‌هونه‌ری به‌کانی. پرسپاره‌کانی تاقیکردنه‌وه‌ش له‌مان به‌ده‌ر نه‌بوون. هه‌له‌ب‌تیشه، ئه‌مانه‌هه‌موویان، وایان له‌قوتابی نه‌ده‌کرد، چیژ وهر‌بگرت و باش له‌ده‌قه‌که‌بگات و توانای شیکردنه‌وه‌وه‌له‌سه‌نگاندنی هه‌بیت. (الطعمه: ل ٥٧ - ٥٩).

به‌لام رووکاری نوێی خویندن ووتنه‌وه‌ی ده‌قه‌ئه‌ده‌بیه‌کان، واده‌روانیه‌ده‌قی ئه‌ده‌بی که‌بازنه‌ی خویندنی ئه‌ده‌ب و، بنچینه‌ی لیکۆلینه‌وه‌کانی ئه‌ده‌بیه‌ی. ئه‌مه‌یش واده‌گه‌یه‌نیت که‌میژ ووی ئه‌ده‌ب سه‌ربه‌ئه‌ده‌ب بێت و له‌وه‌له‌نجراو بێت. . . . . واته، ده‌بیت له‌ده‌قه‌کان خزیان، بکۆلرێته‌وه‌وه‌له‌ئه‌نجامدا ئه‌حکامه ئه‌ده‌بیه‌کان هه‌له‌هه‌نجری. به‌مه‌یش ده‌ق له‌خزمه‌تی میژ ووی ئه‌ده‌بدا ده‌بیت، نه‌ک به‌پنجه‌وانه.

ئهم رووکاره‌ش په‌ره به‌توانای قوتابیان ده‌دات له‌رووی تیگه‌یشتن و شیکردنه‌وه‌وه.

هه‌لسه‌نگاندن و هه‌له‌نجانی ئه‌حکام و ئه‌نجامه‌گشتیه‌کان، له‌ته‌ک وهر‌گرته‌ی چیژه‌هونه‌ریه‌که‌نه‌وه. (قوره: ل ٢٢٩ - ٢٣٠).

هه‌نگاوه‌کانی ووتنه‌وه‌ی ده‌قه‌ئه‌ده‌بی به‌کوردی به‌کان.

زۆر رینگاو هه‌نگاو هه‌ن به‌گۆڕه‌یانه‌وه‌ده‌قه‌ئه‌ده‌بیه‌کان ده‌وترینه‌وه. . . . ئیمه‌به‌کاره‌ینانی ئهم هه‌نگاوانه‌ی خواره‌وه‌به‌په‌سه‌ند ده‌زانین:

١. پیناسینی خاوه‌ن ده‌قه‌که: له‌دایکبوونی وچۆنیه‌تی بێگه‌یشتی، ژینگه‌که‌ی، رۆشنیسه‌ریه‌که‌ی، دیارترین مه‌به‌سته‌کانی شیعی و به‌ره‌مه‌ئه‌ده‌بیه‌کانی، به‌واده‌یه‌ی ده‌قه‌روون ده‌که‌نه‌وه.

٢. کورته‌پیشه‌کیه‌ک بۆچۆنه‌ناو ده‌قه‌که، به‌باسکردنی بۆنه‌ی دانان و، روون کردنه‌وه‌ی ئه‌وه‌و باروودوخانه‌ی پالیان داوه‌ده‌قه‌که‌بئوسیت و وینه‌ی باسه‌که‌یان بۆبگرت و، ئه‌و بارووروداوانه‌ی

په‌یه‌ئێندیان به‌بابه‌ته‌که‌وه‌هه‌یه، بۆیان بگێڕێته‌وه، بۆئه‌وه‌ی رینگا له‌به‌رده‌م قوتابیان خوش بکات و، وازه‌زیان تیدا په‌یدا بکات، بۆ زانینی رووداوه‌کان و بارووسه‌رنجی خاوه‌نه‌که‌به‌په‌رۆش بن.

٣. خوینه‌وه‌ی ده‌قه‌که‌خویندنه‌وه‌یه‌کی نمونه‌یی و به‌ده‌نگیکه‌ی به‌رزو روون له‌لایه‌ن ماموستاوه.

٤. خویندنه‌وه‌ی ده‌قه‌که، به‌بێ ده‌نگی، له‌لایه‌ن قوتابیانوه‌بۆ ئه‌وه‌ی به‌شیه‌یه‌کی گشتی له‌ماناکی بگن و مه‌به‌سته‌گشتیه‌کانی ئه‌دیه‌که‌یان له‌لادا روون بێته‌وه.

٥. ئاراسته‌کردنی هه‌ندێ پرسپاری روون و ئاشکرا به‌ند بن به‌مانا گشتیه‌که‌یه‌وه‌بۆ هه‌لسه‌نگاندنی راده‌ی تیگه‌یشتی قوتابیان و په‌رده‌لادان له‌سه‌ر هه‌ندێ رووی گشتی ده‌قه‌که، بۆئه‌وه‌ی قوتابیان، بۆزانی ته‌واوی ناوه‌رۆکه‌که‌بوروژنین.

٦. خویندنه‌وه‌ی ده‌قه‌که‌له‌لایه‌ن قوتابیان. به‌ده‌نگیکه‌ی به‌رزو له‌سه‌رخۆ وروونه‌وه. . . له‌سه‌ر ماموستاشه، ئاگای له‌چۆنیه‌تی خویندنه‌وه‌وه‌رچاوکردنی وه‌ستان له‌ئاست خال و فاریزه‌و ته‌واوی وون و اتای رسته‌و. . . هه‌تاد بێت ویه‌که‌سه‌ر هه‌له‌کانی قوتابیان راست بکاته‌وه، بۆئه‌وه‌ی له‌میشکیاندا نه‌چه‌سپین و دووباره‌نه‌بنه‌وه.

٧. دابه‌شکردنی ته‌خته‌بۆ دووبه‌ش. . . یه‌که‌میان بۆراهه‌کردن و روون کردنه‌وه‌ی مانای وشه‌کان و دووه‌میشیان بۆ په‌نجه‌راکێشان و نووسینی بیره‌سه‌ره‌کیه‌کانی ده‌قه‌که.

٨. راسپاردنی یه‌کیک له‌قوتابیان به‌خویندنه‌وه‌ی کۆپله‌/ پارچه‌ی یه‌که‌می ده‌قه‌که.

٩. مانادانه‌وه‌و روون کردنه‌وه‌ی واتای وشه‌ی گران و زاراوه‌ی زمانیه‌کان و نووسینیان له‌سه‌ر ته‌خته‌(یان له‌ناو په‌رتووکێ قوتابیان به‌گۆڕه‌ی په‌لی خویندن). له‌سه‌ر ماموستاشه، ئاگای له‌ووشانه‌بیت که‌بۆهاوواتای وشه‌گرانه‌کان دینێته‌وه، له‌وه‌ی ده‌بیت پر به‌پینستی واتاکیان و مه‌به‌ستی ئه‌دیه‌که‌ین و، ته‌نیا واتای ئه‌ووشانه‌ش بداته‌وه‌که‌کللی روون کردنه‌وه‌ی واتای پارچه‌که‌ن.

بۆ روون کردنه‌وه‌ی وشه‌ی گرانی، زۆر شیواز هه‌ن، له‌مانه:

ا. پیناسدان، واته‌تیگه‌یاندنی ماناکی به‌پیناسدانی شته‌که‌خوی، یان وینه‌که‌ی، یان وینه‌یه‌کی نزیک له‌ئو.

ب. هینانه‌وه‌ی هاوواتا.

ج. هینانه‌وه‌ی دژ واتا.

د. پیناسه، دیارکردنی مانای شته‌که‌به‌هۆی ئه‌دگاره‌کانیه‌وه.

ه. لیکچوون

و. روون کردنهوی لیکدان و دارشتن. (الهاشمی: ل ۵۴)
 ۱۰. ناراسته کردنی لقه پرسیار دهربارهی پارچه که، بهومهرجهی
 تیکرای پرسیاره کان مانای تهواری پارچه که به دهستهوه بدن.
 ۱۱. دارشتنی مانای گشتی کویله پارچه که له لایه ن قوتابیان و به
 یارمه تیدانی ماموستا، دارشتنیکی ریک وینک و پوخت و
 تیکبهستراو.

۱۲. گفتوگو کردنی لایه جوانکاریه کانی ناوپارچه که... وهستان
 له ناست تهووشه ورسته جوانانهی شیوازی بوئز دهرده برن، بو
 نهوهی قوتابیان چیژنیکی به تامی نهدهیی لیانهوه وهریگرن...
 ههروه ها پنجه راکیشان بووشه ورستهی به هیزی به کارهینراو که
 تامیکی تاییه تیان به پارچه که داوهو، چون به گویرهی هه لوئسته کانی
 ناوپارچه که دا رازانراونه تهوه... پیشخستن و دواخستن و رادهی
 کارکردنیان له نالوزی وروونی واتا، بهرچاوخستنی وینه نرخ
 شناسییه کان (به گویرهی پلهی خویندن) و... تاد.

۱۳. دهستکردن به پارچه یه کی تری دهقه که وروون کردنهوهی
 ههروه ک باسکرا، له گهل گرینگی دان به باش تیکبه ستنه وه یان،
 پاشان، قوتابیان مانای گشتی پارچه کان، کورت داده ریژ نهوهو
 ماموستاش پوختیان ده کاتهوه.

۱۴. دیارکردنی بیره سه ره کییه کانی دهقه که، به کورتی، له لایه ن
 قوتابیان و به یارمه تیدانی ماموستا.

۱۵. هه نینجانندی هه ندنی نه حکام و نه نجام به رنگای نهو
 پرسیارانهی ماموستا ناراستهی قوتابیان ده کات. له سه ره ماموستاشه،
 به تنگه گه بیشته نهو نه نجامانهی خوارهوه بیت (گشتیان یان
 به شیکیان):

۱. تاج راده به ک دیارده ژینگه سروشتییه کان، یان
 کومه لایه تیه کان، یان وینه کانی ژیانی رامیاری سه ره م... تاد،
 له دهقه که دا رهنگه دهده نهوه.

ب. هه ندنی نه حکام دهربارهی نه دیبه که: سیماته کانی، رادهی
 دوور که و تنهوه و نزیک بوونهوهی له نه دیبانی سه ره م... دا... ئایا
 سوزو بیره سه ره کییه کانی به سه ره گشت به شه کانی دهقه که دا دابهش
 کراون، یان تنانته، له هه ندنیکیاندا بهرچاوه که ون؟...
 رادهی کارلیکردنی نیوان سوزو ماناو نه ندیشهو... تاد.

ج. هه ندنی نه دگاری هونه ری دهقه که و رادهی ره نگدانهوه یان له
 که سایه تی نووسه رو ناخ و گیانی سه ره م دا.

د. هه ندنی نه حکام دهربارهی سه ره م که و روکاره نه دهیی یه کانی،
 له نه نجامی تیک به ستنه وه هه لسه نگانندن و سه ره نجامه کانی نه م

دهقه و دهقه خوینراوه کانی پیشوو... بو نهوهی قوتابیان، به ره دهوام،
 له وینهی گشتی نه دهیی سه ره م که نزیک بیتهوه.
 ه. هه لسه نگانندی دهقه که و شوین و نرخه که ی له نیوان
 دهقه کانی نه دیب و نیوان دهقه هاوچه شنه کانی تری هاو
 سه ره م داو، پایه که ی له که له پووری بنه رتهی نه دهیی کوردیدا، به
 گشتی.

نخسه یه کی نمونهیی و تنهوهی دهقه نه دهیی کوردیه کان

***

روژ: ..... باهت: پؤل ولق: .....
 میژوو: ..... وانسی: .....

۱. نامانجه کان:

۱. گشتیه کان: (هه موویان ده نووسرین - ته نیا له نخشه ی یه که می
 سه ره تای سالی خویندندا له ده فته ری نخشه دا ده نووسرین -).

ب. تاییه تیه کان: (تهو نامانجاننه که ماموستا له نامانجه
 گشتیه کان و، له بابه ته خوئی، هه لیان ده هینجیت) و خال خال له
 نخشه ی روژاندا تومار ده کرین.

۲. هویه کانی فیرکردن: نهو هویه فیرکردنه (بیسراو - بینهراو) انه
 تومار ده کرین، که ماموستا ده توانیت دهربارهی نه دیب و دهقه که
 ناماده یان بکات.

۳. هه نگاهه کانی وانه و تنهوه:

نهو هه نگاهه وانه ی باسمان کردن، زور به کورتی و به گویره ی پله ی
 خویندن، تومار ده کرین.

۴. سه ره نجه کانی ماموستا:

(پاش ته و اوکردنی بابه ته که، ماموستا چ سه ره نجیکی هه بیت
 دهرباره ی بابه ته که و، نهو پرسیاره یان نهو پرسیارانه ی لی کراون و
 گومانی هه یه له وه لامدانه وه یان، تا کورتی بابه ته که ی
 روون کردوه ته وه و چی ماوه... ناوی نهو قوتابیانه ی ناماده یان
 کردوه و نه وانه ی ناماده یان نه کردوه... هه سه ره نجیکی تری
 هه بیت - توماریان ده کات).

۵. دیارکردنی نه رکی ماله وه بو قوتابیان.

***

نه م نخشه یه، نخشه یه کی نمونهیی و تنهوهی وانه ی دهقه
 نه ده بییه کانه... به لام تاج راده یه ک ماموستای زمانی کوردی،
 به پیره وهی ده کات و له سه ری دهروات، نهوه بو ماموستا که خوئی

٦. شریف، ازهر جواد. اصول تدریس المحفوظات، وزارة التربية، معهد تطوير تدریس اللغة العربية، بغداد، ١٩٨٣.
٧. الطمعة، صالح جواد. مشكلات تدریس اللغة العربية في المرحلة السانوسية، مؤسسة دار الكتب، وزارة التعليم العالي والبحث العلمي، الموصل (بدون تاریخ).
٨. المزوي، نعمة رحيم. اصول تدریس النصوص الادبية، معهد تطوير تدریس اللغة العربية، وزارة التربية بغداد، ١٩٨٤.
٩. قورة، حسين سليمان. تعليم اللغة العربية - دراسات تحليلية ومواقف تطبيقية -، الطبعة الثانية، دار المعارف بمصر، القاهرة، ١٩٧٣.
١٠. النويهي، محمد. ثقافة الناقد الادبي، الطبعة الثانية، مكتبة الخانجي، بيروت، ١٩٧٩.
١١. الهاشمي، عابد توفيق. اللغة العربية الطرق العملية لتدریسها، الجزء الاول، الطبعة الاولى، مطبعة الارشاد، بغداد، ١٩٦٧.

سه رچاوه كان :

١. ابراهيم، عبدالعليم - الموجه الفني لمدرسي اللغة العربية، الطبعة السابقة، دار المعارف بمصر، القاهرة، ١٩٧٣
٢. الجبوري، عمران جاسم حمد. دراسة مقارنة بين طريقتي المناقشة والمحاضرة في تدریس مادة الادب والنصوص في الصف الخامس الثانوي، جامعة بغداد، كلية التربية، ١٩٨٦ (رسالة ماجستير غير منشورة).
٣. الجمهورية العراقية، وزارة التربية، لجنة وضع اهداف المواد الدراسية للغة العربية لسنة ١٩٨٥، (ملزمة مطبوعة بالالة الكاتبة).
٤. الرحيم، احمد حسن. اصول تدریس اللغة العربية والتربية الدينية، الطبعة الثانية، مطبعة الاداب، النجف الاشرف، ١٩٧١.
٥. زريق، معروف. كيف تلقي درسا، الطبعة الرابعة، دار الفكر، القاهرة،

أصول

تدریس النصوص الأدبية الكرديّة

● مولود حمد نبي خليفاني ●

مدرس مساعد / قسم اللغة الكردية
كلية التربية الاولى / جامعة بغداد

وتتناول فنون النثر كتناولها فنون الشعر، وان تنمي العقل وتزيد من خبرة الطالب وتهذب نفسه وتملاء قلبه بالعواطف الطيبة والشعور النبيل، والى غير ذلك.

ويستعرض الباحث الاتجاهات القديمة والحديثة في تدریس النصوص الادبية، ويركز على الاتجاه الحديث، الذي جعل النص محورا للدراسة الادبية، واساساً تقوم عليه عمليات كثيرة، فتستنبط منه اسرار بلاغية، وتضاء فيه مواطن الجمال، وتبنى عليه احكام ادبية تدخل في موضوع تاريخ الادب.

ثم يعرض الباحث الخطوات الاساسية التي ينبغي اتباعها والسير عليها في تدریس النصوص الادبية الكردية، ويرد في الختام خطة نموذجية لتدریسها.

يحقق درس الادب غايات عدة، ذلك لما له من اثر قوي في تهذيب النفس، وتكوين الشخصية، وتوجيه السلوك الانساني بوجه عام.

وبالنظر لعدم تدوين الاهداف المتوخاة من تدریس الادب الكردي، بفروعه كافة، من قبل الجهة المعنية بوضع الاهداف، فقد قام الباحث بوضع اهم اهداف تدریس النصوص، الادبية الكردية.

ثم يتطرق الباحث الى اهم الاسس التي يجب ان تراعى في اختيار النصوص الادبية، كملاءمتها لمستوى الطالب واتصالها بمناسبة وطنية او قومية او اجتماعية، وكون النص الادبي سهلاً في اسلوبه وواضحاً في معناه وجميلاً في تصويره، ومناسباً في طوله. وان تكون النصوص المختارة متنوعة متعددة الاغراض والغايات،